

PLANÖR PİLOTLUĞU LİSANSLANDIRMA TALİMATI
(SHT-1J Rev-2)

BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler

Amaç, Kapsam, Hukuki Dayanak, Tanım ve Kısaltmalar

Amaç

MADDE 1– (1) Bu talimatın amacı; ticari, genel ve sportif havacılık işletmelerindeki planörler ile bu planörlerde görev yapmak üzere ihtiyaç duyulan personelin; ulusal ve uluslararası kurallar çerçevesinde belirlenmiş esaslara uygun olarak yetiştirilmesi, sınıflandırılması, lisanslandırılması ile Genel Müdürlükten yetki alan ticari, genel ve sportif havacılık faaliyetlerinde bulunan işletmeler ve uçuş eğitim organizasyonlarının uymaları gerekli esas ve usulleri belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2– (1) Bu talimat, ticari, genel ve sportif havacılık işletmeleri ile bu işletmelerde görev yapacak planör pilotu, planör uçuş öğretmeni için gerekli lisans, yetki, yetkilendirilmiş uçucu personeli ve sertifika almış, alacak, temdit edecek veya yenileyecek olan kişileri ve bunlara eğitim veren veya bünyelerinde bulunduran uçuş eğitim organizasyonlarının uymak zorunda oldukları usul ve esasları kapsar.

Hukuki dayanak

MADDE 3– (1) Bu talimat, 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanunun 4 üncü Maddesi, 2920 Sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 95'nci Maddesi ve ICAO Ek-1 Personel Lisanslandırma Usulleri esaslarına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanım ve kısaltmalar

MADDE 4– (1) Bu talimatta geçen;

- a) Çift Kumanda Eğitim Süresi: Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilmiş olan öğretmenden uçuş eğitimi alan bir pilot adayının uçuş eğitimi esnasındaki uçuş süresini,
- b) Döner Kanat: Kaldırma gücünün tamamını veya önemli bir bölümünü rotor sisteminden alan hava araçlarını (Gyroplane, ultralight helikopter gibi),
- c) Eğitim Meydanı: Motorlu ve motorsuz planörlerin uçuş yapabilmesi için havaalanı niteliğinde olmayıp, kalkış-iniş yapılacak yerlerde satırları kaplamak zorunluluğu olmayan ancak, en az EK-6' da belirtilen boyutlara sahip, yüzey olarak uçuşa elverişli, performansı uygun hava araçlarının karaya iniş-kalkışlarında kullanılabilecek nitelikteki izin alınmış sahaları,
- ç) Genel Müdürlük: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünü,
- d) Hava aracı: Havalanabilen ve havada seyredebilme kabiliyetine sahip her türlü aracını,
- e) Hava aracı kategorisi: Uçak, helikopter, planör, serbest balon ve Motorlu Çok Hafif Hava Araçları gibi belirli temel özelliklere göre hava aracının sınıflandırılmasını
- f) Kontrol pilotu yetkisi: Pilot adaylarının, pilotların, uçuş öğretmenlerinin ve diğer kontrol pilotlarının uçuş yeterlilik/yetenek testlerini yapmak üzere Genel Müdürlük tarafından onaylanarak atanan ve isimleri yayımlanan öğretmen pilotlara verilen yetkiyi,
- g) Lisansın Çevrilmesi: ICAO üyesi diğer ülkeler tarafından düzenlenen lisansların ulusal mevzuatlara göre milli lisansa dönüştürülmesini,
- ğ) Lisansın Yenilenmesi: Bir yetkinin veya onayın süresinin dolması sonucu, istenen gereksinimlere tam olarak uyulması koşuluyla, sözü edilen yetki veya onayın süresinin daha sonraki belirli bir periyoda kadar yeniden düzenlenmesini,

h) Lisansın geçerli kılınması (Validasyon): Diğer bir ICAO üyesi ülke tarafından tanzim edilmiş bir lisansın Türk tescilli hava araçlarında görev yapma yetkisini kapsayacak şekilde geçerli kılınmasını,

1) Motorlu Çok Hafif Hava Aracı: Havadan ağır, hareket halinde iken, havanın aerodinamik yapısı üzerine etkisi ile havada dinamik olarak tutunabilen, motor teçhizatına sahip ve motorlu hafif hava aracı limitlerindeki hava araçlarını (Ultralight, Microlight (Trike, Motorlu Yelkenkanat), Gyroplane ve Microlight helikopter gibi),

i) Motorlu ÇHHA Pilot Lisansı (UPL): Motorlu ÇHHA'nın ilgili branşında eğitim programını tamamlayanlara Genel Müdürlük tarafından verilen lisansı,

j) Motorlu Planör: Belli uçuş koşullarında sabit kalan yüzeyler üzerine yapılan aerodinamik tepkiler dolayısı ile uçuş sırasında havada tutunabilen, motorlu, gerektiğinde motoru durdurularak planör uçuşu yapan havadan ağır hava aracını,

k) Motorlu Yelkenkanat (Microlight): Kendisini karadan, sudan kaldıran ve havada tutunmasını sağlayan motor tertibatı olan hareketli kumanda yüzeyleri ile 2 ekseninde kumanda edilebilen ağırlık merkezi hareketli hava aracını,

l) Pilot; Hava aracının sevk ve idaresiyle görevli olan sorumlu pilot ve/veya sorumlu pilot haricindeki diğer pilot ya da pilotları,

m) Planör: Uçuş esnasında sabit aerodinamik tepkimeler üreten yüzeyler sayesinde kaldırma gücü oluşturabilen, havadan ağır motorsuz hava aracını,

n) Remork Uçağı: Kuyruk takımında bulunan kanca kilit sistemine, motorsuz planörün halat vasıtasıyla tespit edilerek birlikte kalkış, tırmanış ve uçuş yapmak üzere üretilmiş veya üretici firma tarafından sertifika edilmiş uçağı,

o) Remork Uçak Pilotu: Motorsuz planörlerin kalkış, tırmanış ve uçuşlarını sağlayan, bu talimatta belirtilen eğitimi almış çeker uçak pilotunu,

ö) Sabit Kanat: Taşıyıcı yüzeyi gövdeye en az iki yerden sabitlenmiş ve hareketli kumanda yüzeyleri ile üç ekseninde kumanda edilebilen hava araçlarını (Uçak, Planör, Ultralight gibi),

p) Sorumlu pilot: Uçuş süresince hava aracının her türlü harekâtından sorumlu olan pilotu,

r) Tazeleme: GPL yenilemek için veya çeşitli nedenlerle bu talimatta belirtilen aralıklarda uçuşa ara veren planör pilotlarının yeniden sorumlu pilot olarak uçmadan önce görecekleri ders, sınav ve uçuşları,

s) Temdit: Bir yetkinin veya onayın, geçerlilik süresi bitmeden gereksinimlerin yerine getirilmesi koşuluyla, sahibine sağladığı imtiyazların daha sonraki belirli bir periyoda kadar uzatılmasını,

ş) Transponder: Hava araçlarında bulunan, radyo frekansı ile sorgulandığında bir yanıt üreten ve yayınlayan elektronik cihazı,

t) Uçuş eğitim organizasyonu: Pilot lisansı alınmasına esas teşkil eden teorik bilgi ve uçuş eğitimi veren Genel Müdürlük tarafından onaylı eğitim kuruluşunu,

u) Uçuş süresi: Bir hava aracının kalkış yapmak amacıyla, kendi gücü ile veya harici bir güç uygulanmak suretiyle ilk hareketine başladığı andan, uçuşun veya görevin sonunda öğrenci, yolcu, yük veya diğer muhteviyatı indirme ve/veya bindirme amacıyla kendisine tahsis edilen park yerine gelip tam olarak durduğu ana kadar geçen toplam süreyi,

ü) Vinç: Motor, kasnak ve uygun çekiş malzemesiyle, (çelik halat, ip vs.) motorsuz planörlerin kalkış, tırmanış esnasında istenilen süratlerde kalkış ve tırmanış yapmasına imkân verecek şekilde üretilmiş veya modifike edilmiş yer aracını,

v) Vinç Operatörü: Motorsuz planörlerin vinç çekişi ile kalkış ve tırmanışını sağlayan bu talimatta belirtilen eğitimi almış operatörü,

y) Yeterlilik Kontrolü: Bir adayın yetkilerinin temdidini ya da yenilenmesi için, gerektiğinde sözlü sınavı da kapsayacak şekilde uçuş yeteneklerini kontrol pilotuna sergilemesini,

z) Yetenek Testi: Bir adayın lisans ve yetki tanzimi için, sözlü sınavı da içerecek şekilde yeteneklerini kontrol pilotuna sergilemesini,

aa) Yalnız Uçuş Zamanı: Öğrenci pilotun yanında hiç kimse olmaksızın yaptığı solo uçuş esnasındaki uçuş süresini,

(2) Bu talimatta geçen kısaltmalar;

- a) A: Uçağı,
- b) FTO: (Flight Training Organisation) Uçuş Eğitim Organizasyonunu,
- c) ÇHHA: Çok Hafif Hava Araçlarını,
- ç) ÇK: Çift Kumanda Eğitim Süresini.
- d) CPL: Ticari Pilot Lisansını,
- e) EASA: Avrupa Havacılık Güvenlik Ajansını,
- f) FE: Uçuş kontrol pilotluğunu,
- g) FI: Uçuş öğretmenini,
- ğ) H: Helikopteri,
- h) GPL: (Glider Pilot Licence) Planör Pilot Lisansını,
- ı) ICAO: Uluslararası Sivil Havacılık Örgütünü,
- i) JAA: Avrupa Havacılık Otoriteleri Birliğini,
- j) PPL: Hususi Pilot Lisansını,
- k) SMS: Emniyet Yönetim Sistemini (Safety Management System)
- l) S/S: Seyrüsefer, planör ile mesafe uçuşunu,
- m) UPL: Ultralight Pilot Lisansını,
- n) UPL-M: Microlight /Motorlu Yelken kanat Pilot Lisansını,
- o) UPL-G: Gyroplane Pilot Lisansını,
- ö) UPL-U: Ultralight Pilot Lisansını,
- p) UPL-UH: Ultralight Helikopteri Pilot Lisansını,
- r) VFR: Görerek uçuş kurallarını veya koşullarını,
- s) YLN: Yalnız uçuş zamanı,
- ş) T/R:(Teamride) Öğretmenlik eğitiminde takım uçuşunu,
- t) W (Winch Launch): Planörün vinç ile kalkışını,
ifade eder.

(3) Bu Talimatta belirtilmeyen tanım ve kısaltmalar için ülkemizin üyesi bulunduğu uluslararası sivil havacılık kuruluşları tarafından yayımlanan dokümanlarda belirtilen tanımlar geçerlidir.

İKİNCİ BÖLÜM
Genel Esaslar**Lisanslandırma**

MADDE 5- (1) Planör pilotları için Genel Müdürlükçe yetkilendirilmiş Uçuş Eğitim Organizasyonlarından alınan teorik bilgi ve uçuş eğitimleri sonucunda, Genel Müdürlük tarafından, alınan eğitime uygun lisans ve yetki düzenlenir.

Lisans için aranan şartlar

MADDE 6- (1)Planör Pilot Lisansı için aranan şartlar aşağıda belirtilmiştir;

a) Asgari Yaş; Başvuru sahibi en az 16 (on altı) yaşını doldurmuş olmalıdır.

b) Öğrenim Durumu; Asgari lise veya dengi okul mezunu olmalıdır.

c) Adli Sicil Kaydı: 12/04/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda yer alan suçlardan, 01/03/1926 tarihli ve 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu, 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunlar uyarınca basit veya nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, hileli iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçlarından, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, kara para aklama veya Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlardan, Devlet sırlarını açığa vurma, Devletin egemenlik alametlerine ve organlarının saygınlığına karşı suçlardan, Devletin güvenliğine karşı suçlardan, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlardan, milli savunmaya karşı suçlardan, Devlet sırlarına karşı suçlar ile casusluk, yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı suçlardan, 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanununun 384 üncü maddesinde yer alan nakliye ve muhabere vasıtaları aleyhindeki suçlar ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 223 üncü maddesinde yer alan ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması suçlarından veya 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkındaki Kanuna muhalefetten hüküm giymemiş olmak ve buna ilişkin beyan dilekçesini Genel Müdürlüğe vermek.

ç) Tıbbi Uygunluk;

1) Tıbbi belge sahibi, uygulanacak lisansın imtiyazlarını güvenle yapmaya aklen ve fiziken uygun olacaktır.

2) Başvuru sahibi, eğitime başlamadan önce Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilmiş sağlık kuruluşlarından birinde ICAO EK-1'e göre 1 veya 2'nci sınıf sağlık muayenesinden geçerek Genel Müdürlükçe tanzim edilmiş geçerli bir sağlık sertifikasına sahip olmalıdır.

3) Sağlık sertifikası sahipleri; lisanlarının ve ilgili yetki veya yetkilendirmelerinin imtiyazlarını, kendilerini sağlık yönünden emniyetsiz duruma sokacak herhangi bir bozulmayı fark ettikleri zaman kullanamazlar.

4) Sağlık sertifikası sahipleri; görevlerini emniyetle yerine getirmelerinde herhangi bir olumsuz etkisi olmadığından tamamen emin olmadıkça, reçeteli ya da reçetesiz herhangi bir ilaç alamaz ve tedavi sürecine giremezler. Eğer şüphe varsa Genel Müdürlük veya yetkili havacılık tıp merkezinden tavsiye alınmalıdır.

5) Sağlık sertifikası sahipleri; 12 saatten fazla hastane veya klinik yatış, invazif işlem, düzenli ilaç kullanımı, düzenli gözlük veya lens kullanımına ihtiyaç duyduklarında, gecikmeksizin Genel Müdürlük veya yetkili havacılık tıp merkezine başvurarak tavsiye alınmalıdır.

6) Sağlık sertifikası sahipleri; uçuş ekibi üyesi olarak görevlerini yapmayı engelleyici önemli bir kaza, yaralanma, sakatlanma, ameliyat, hamilelik, toplam 21 gün veya daha fazla süren herhangi bir hastalık halinde, durumu gecikmeksizin Genel Müdürlük veya yetkili havacılık tıp merkezine yazılı olarak bildirmelidir. Bu hallerde sağlık sertifikası askıya alınmış olarak kabul edilir.

7) Kaza, yaralanma, sakatlanma, ameliyat, hamilelik, 21 gün veya daha fazla süren hastalık halinde Genel Müdürlük tarafından yapılan düzenlemelere göre muayene edilen ve muayene sonucu uçuş ekibi üyesi olarak çalışmasında sakınca görülmeyen veya Genel Müdürlüğün koşulları uygun görerek muayeneden muaf tuttuğu kişinin sağlık sertifikasının askıya alınma işlemi kaldırılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Planör Pilot Lisans Eğitimi

Planör pilotu lisans eğitimi safhaları

MADDE 7 – (1)Planör pilot lisans eğitimi aşağıdaki safhalardan oluşur:

- a) Planör ‘A’ Brövesi Safhası: İntibak, basit-devamlı tesirler, düz uçuş, dönüş, iniş kalkış eğitimleri ile solo meydan turu uçuşunu,
- b) Planör ‘B’ Brövesi Safhası: Çarpma rüzgâr ile irtifa alma eğitimini ve solo yelken uçuşunu,
- c) Planör ‘C’ Brövesi Safhası: Kuru ve bulut termiği ile irtifa alma eğitimini ve solo termik uçuşunu,
- ç) Planör Pilot Lisansı Safhası: Çeker uçak ile kalkış, seyrüsefer eğitimlerini ve lisans alma uçuşunu kapsar.

Teorik eğitim

MADDE 8 – (1)Planör uçuş eğitimi veren uçuş eğitim organizasyonları;

- a) Hava Hukuku,
- b) Hava Aracı Genel Bilgisi,
- c) Uçuş Performansı ve Planlama,
- ç) İnsan Performansı ve Limitleri,
- d) Meteoroloji,
- e) Seyrüsefer,
- f) Uçuş Prensipleri,
- g) Haberleşme Usulleri,
- ğ) Yelken-Termik,
- h) İlk Yardım,
- ı) Acil Durum (Emergency) Usulleri,

ders konularına göre briefingler hariç 50:00 saatten aşağı olmamak kaydı ile, Genel Müdürlük tarafından onaylanmış program çerçevesinde eğitim verilir.

Teorik eğitimde kredilendirme

MADDE 9– (1) PPL (A/H), CPL (A/H) ve Motorlu Çok Hafif Hava Araçları UPL (U/ M/G/UH) Lisanslarına sahip pilotlardan Planör Pilotu Lisansı almak isteyenlere planör teorik bilgi eğitiminde; Hava Aracı Genel Bilgisi, Uçuş Performansı ve Planlama, Seyrüsefer, Yelken-Termik, Acil Durum Usulleri konularında en az 24:00 saat teorik eğitim verilir.

Teorik sınavlar

MADDE 10– (1) FTO’lar her biri 120 sorudan oluşan 3 buklet soru hazırlar, aday seçilen bir bukletten sınava tabi tutulur. Sınav Genel Müdürlük tarafından veya yetkilendirilmesi halinde FTO tarafından yapılır.

(2) Teorik sınavlarda geçer not 100 puan üzerinden 75’dir. Acil durum (Emergency) usulleri sınavlarında bu not değerlendirmesi 100 üzerinden 100’dür.

(3)Sınavda başarılı olamayan adaylar en az bir hafta sonra yeniden sınava tabi tutulur. İki sınav hakkında da başarısız olan aday ilk eğitiminin %20’si kadar ilave eğitim alarak kendisine bir sınav hakkı daha tanınır. Bu sınavlarda da başarısız olan adayın eğitimi durdurularak uçuş kuruluna sevk edilir.

Planör pilot lisans eğitimi

MADDE 11– (1) Yetkili uçuş eğitim organizasyonuna GPL almak için başvuran pilot adayı Genel Müdürlük tarafından onaylanmış kurs programına göre;

- a) 24:00 saat çift kumanda uçuşu,
- b) 06:00 saat yalnız uçuş olmak üzere, toplam 30:00 saat uçuş eğitimini tamamlar.

Uçuş eğitiminde kredilendirme

MADDE 12– (1) Aday PPL (A), Motorlu Çok Hafif Hava Araçları UPL (U) Lisanslarına sahip ise; sorumlu pilot uçuşunun 05:00 saati, çift kumanda uçuşunun 02:00 saati olmak üzere toplam 07:00 saat uçuşu,

(2) Aday PPL (H), Motorlu Çok Hafif Hava Araçları UPL (G/UH/M) Lisanslarına sahip ise; sorumlu pilot uçuşunun 05:00 saati,

(3) Aday CPL (A) Lisansına sahip ise; sorumlu pilot uçuşunun 05:00 saati, çift kumanda uçuşunun 05:00 saati olmak üzere toplam 10:00 saat uçuşu kredilendirilir.

Yetenek testi

MADDE 13– (1) Uçuş Eğitim Organizasyonlarında teorik ve uçuş eğitimlerini tamamlayan müracaat sahibi, Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilen kontrol pilotu tarafından kontrol uçuşuna (Yetenek Testi) tabi tutulur. Kontrol pilotu, bu Talimat'ın 30 uncu maddesinde belirtilen esaslara uygun olarak adayı değerlendirir.

Planör uçuş öğretmeni

MADDE 14– (1) Planör Uçuş Öğretmenliği aşağıda belirtilen kategorilere ayrılır:

- a) “C” kategorili Planör Uçuş Öğretmeni
- b) “B” kategorili Planör Uçuş Öğretmeni
- c) “A” kategorili Planör Uçuş Öğretmeni

(2) Yetkili uçuş eğitim organizasyonuna FI (GPL) almak için başvuran öğretmen adayı Genel Müdürlük tarafından onaylanmış kurs programına göre, aşağıdaki şartlara haiz olması gerekmektedir;

- a) Geçerli Planör Pilot Lisansına (GPL) sahip olması,
- b) Toplam 170:00 saat planör uçuş tecrübesine sahip olması,
- c) Toplam planör uçuşunun, en az 100:00 saatini sorumlu pilot olarak uçmuş olması gerekmektedir.

(3) Bu maddenin 2 nci fıkrasında belirtilen vasıflara sahip olan uçuş öğretmeni adayı pilotlar Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilmiş Uçuş Eğitim Organizasyonlarında onaylı eğitim programlarına göre;

- a) Öğretme ve Öğrenme Metotları,
- b) Ölçme ve Değerlendirme
- c) Eğitim Felsefesi,
- ç) İnsan Performansı ve Limitleri,
- d) Acil Durum (Emergency) Uygulamaları,
- e) Uygulamalı Eğitim Teknikleri, derslerini içeren toplam 30:00 saatlik teorik bilgi eğitimini tamamlar.

(4) Teorik eğitimini tamamlayan adaylar;

- a) 05:00 saat arka kabin intibak uçuşu,
- b) 12:00 saat çift kumanda uçuşu,
- c) 12:00 saat (team ride) takım uçuşu,
- ç) 01:00 saat kontrol uçuşu olmak üzere toplam 30:00 saat uçuş eğitimini tamamlarlar.

(5) Bu eğitimi tamamlayan Planör Pilotlarına, yapılacak teorik bilgi ve uçuş sınavlarında başarılı olmaları halinde, Genel Müdürlük tarafından “Tahditli Planör Öğretmenlik Sertifikası” verilir. Tahdidin

kaldırılması için yetkili öğretmen gözetiminde, yetkili bir FTO bünyesinde 100:00 saat öğretmenlik uçuşu ile en az 10 öğrencinin Planör "A" Brövesi eğitimini tamamlaması gerekir.

(6) Planör Uçuş Öğretmenleri yetkilerinin bulunduğu kategorilerde eğitim verirler. Öğretmenler her kategori için belirlenmiş olan kriterleri yerine getirerek kategori yükseltirler. Kategori yükseltme sınavları; teorik sınav ve Genel Müdürlükçe yetkilendirilmiş Kontrol Pilotu tarafından yapılacak 01:00 saatlik kontrol uçuşundan oluşur. Planör uçuş öğretmenliği kategorileri ve yetkileri aşağıdaki gibidir.

- a) "C" kategorili Planör Uçuş Öğretmeni Planör başlangıç seviyesi , "A " Brövesi eğitimleri vermeye yetkilidir ve 300.00 saat öğretmen pilot uçuşunu tamamladığında "B" kategorisine,
- b) "B" kategorili Planör Uçuş Öğretmeni Planör başlangıç seviyesi, "A" "B" "C" Bröveleri eğitimleri vermeye yetkilidir ve 800:00 saat öğretmen pilot uçuşunu tamamladığında "A" kategorisine,
- c) "A" kategorili Planör Uçuş Öğretmeni her safhaya ait eğitimleri vermeye, safha kontrol uçuşlarına çıkmaya ve öğretmenlik eğitimi vermeye yetkilidir.

Planör pilot lisans/yetki verilme şartları ve geçerliliği

MADDE 15– (1) Eğitim el kitabına uygun olarak verilen eğitimin tamamlanmasının ardından FTO:

- a) Planör Pilot Lisans Başvuru Formu
- b) Adayın eğitim durumunu gösterir diplomanın noter onaylı suretini,
- c) Nüfus cüzdanı suretini,
- ç) Sağlık sertifikasını,
- d) Arşiv kayıtlı adli sicil kaydını,
- e) Teorik dersler sınav sonuç belgelerinin aslını,
- f) Uçuş Kontrol Formunun aslını,
- g) Pilot Uçuş Kayıt Defterinin aslını ve ilgili sayfaların fotokopisini,
- ğ) 2 adet fotoğrafını

ekleyerek Genel Müdürlüğe müracaat eder. Planör Pilot Lisansı, Genel Müdürlük tarafından düzenlenerek adaya veya aday tarafından talep edilmesi halinde başvuruyu yapan FTO'ya teslim edilir.

(2) Planör Pilot Lisansı 5 yıllık tanzim edilir ve bir yetkinin ilk defa tanziminde ya da yenilenmesinde Genel Müdürlük tarafından yeniden düzenlenir.

(3) Planör Pilot Lisansı ve Planör Uçuş Öğretmenlik yetkisi 24 ay süreyle temdit edilir.

(4) Bir lisansın, yetkinin temdit edilmesi veya yenilenmesi için pilot tarafından Genel Müdürlükçe yetkilendirilmiş bir FTO'ya müracaat edilir. FTO tarafından Hava Aracı Genel Bilgisi eğitimi verilerek, Normal ve Acil Durum Usulleri sınavlarında ve Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilen bir kontrol pilotu yapılacak yeterlilik kontrolünde, bu Talimatın 30 uncu maddesinde belirtilen değerlendirme esaslarına göre başarılı olması gereklidir. Yetki bitiş tarihi ile lisans yeterlilik kontrolü arasında en fazla 90 günlük süre olması halinde, yetki bitiş tarihi esas alınarak 24 ay süre ile temdit yapılır ve yetki o ayın son gününe kadar geçerli kılınır.

(5) Lisansı geçerlilik süresi içinde temdit edilecek pilotlara; 01:00 saat/1sorti lisans yenileme, öğretmenlik yetkisi varsa 01:00 saat/1 sorti öğretmenlik yetki yenileme uçuşu uygulanır.

(6) Bir lisansın veya yetkinin yenilenmesi için pilotun:

a) Lisans geçerlilik süresi geçmiş lisansı ve öğretmenlik yetkisi yenilenecek pilotlara yenileme işleminden önce uçuş yapılmamış yıl başına 01:00 saat/1 sorti lisans tazeleme, öğretmenlik sertifikası varsa uçuş yapılmamış yıl başına 01:00 saat/1 sorti öğretmenlik sertifikası tazeleme uçuşları uygulanır.

b) Lisans geçerlilik süresi 5 yıl ve üzeri geçmiş lisansı ve öğretmenlik sertifikası yenilenecek pilotlara öğretmen görüşü esas olmak üzere 05:00 saat /5 sortiden az olmayacak şekilde FTO bünyesinde tazeleme uçuşu yapılması gerekir.

(7) Planör Pilot Lisansına sahip olan pilot, eğitim gördüğü planör dışında (Motorlu / motorsuz, tek / çift kişilik planörler) uçabilmesi için hava aracı üreticisi veya Genel Müdürlükçe yetkilendirilmiş FTO'nun envanterindeki tipler için hazırlanan tip intibak programını tamamladıktan sonra uçuş yapabilir.

Planör çeker uçak pilot yetkilendirmesi

MADDE 16– (1) Remorkunda planör çekmek üzere imal edilmiş veya modifikasyonu yapılarak “Planör Çeker Uçak Sertifikasyonu” bulunan, tescilli uçaklarda görev yapacak pilotlarda aşağıdaki şartlar aranır:

- a) Geçerli PPL(A) Lisansına sahip olmalıdır.
- b) GPL/FI yetkisine sahip olmalıdır.
- c) 60 saati sorumlu pilot olmak üzere toplamda en az 100 saat uçak uçuşuna sahip olmalıdır.
- ç) Uçulacak olan uçak tipinde intibakı bulunmalıdır.

(2) Planör çeker uçakta görev yapacak pilotlar, ayrıntısı FTO İşletme El Kitabında belirtilecek 06:00 saat teorik bilgi eğitimi ve 10:00 saat 40 sorti uçuş eğitimi alırlar.

(3) Bir planör uçuş öğretmenin planör çeker uçakta görev yapacak pilotun eğitimini verebilmesi için 150:00 saat sorumlu remork uçak pilotluğu ve en az 500 sorti remorkunda planör çekişi tecrübesine sahip olması gerekir.

(4) Teorik ve uçuş eğitimleri tamamlanan planör çeker uçak pilotlarının uçuş kayıt defterlerine, bu eğitimlerin tamamlandığı uçuş öğretmeni tarafında yazılarak onaylanır.

Vinç ile planör çekme operatör yetkilendirmesi

MADDE 17– (1) Vinç ile planör çekecek operatörler asgari lise mezunu ve “B” sınıfı ehliyet sahibi olmalıdır.

(2) Sahip olması gereken diğer özellikler ve tecrübe şartları FTO İşletme El Kitabında belirtilmelidir.

ICAO üyesi olan ülkeler tarafından tanzim edilen lisansların milli lisansa çevrilmesi

MADDE 18– (1) ICAO üyesi yabancı bir ülkeden lisans almış pilotların ülkemizde uçuş faaliyetinde bulunabilmesi için lisanslarının milli lisansa çevrilmesi gereklidir. Lisans çevriminde pilotun almış olduğu teorik bilgi ve uçuş eğitim saatleri sahip olduğu lisansa göre milli mevzuatımız çerçevesinde karşılaştırılır. Bu karşılaştırma sonucunda eğer lisans çevrimi için başvuran pilot adayının yabancı ülkede aldığı eğitimin toplam teorik ders ve uçuş saatleri bu Talimatta belirlenen saat ve sürelerin altında kalıyorsa öncelikle eksik oldukları eğitim saatleri yetkili bir FTO'da tamamlanır.

(2) Lisans çevrimi için başvuran pilot adayının yabancı ülkede aldığı eğitimin toplam teorik ders ve uçuş saatleri bu Talimatta belirlenen ile aynı veya üzerindeyse ya da yukarıdaki şekilde tamamlanmışsa, teorik bilgi seviyesinin tespiti için, yetkili FTO tarafından teorik bilgi sınavı yapılır. Teorik sınavlarda başarılı olan pilotlar ayrıntısı FTO el kitabında belirlenen en az 03:00 saat uçuş eğitimi tamamlar ve kontrol uçuşuna alınırlar. Teorik sınavlar, bu Talimatın Sınavlar başlıklı 10. maddesinde yer alan hükümler uyarınca gerçekleştirilir.

(3) Pilotlar kontrol uçuşunda başarısız olmaları halinde, kontrol pilotunun belirleyeceği görev ve sürelerde, yetkili bir FTO bünyesinde eğitim uçuşu yaparlar.

(4) Bu adaylardan eğitim başlangıcında madde 15'in 1. bendinde istenen evraklara ek olarak;

- a) Yabancı ülkeden almış olduğu lisansın renkli fotokopisi,
- b) Onaylı Pilot kayıt defteri ve fotokopisi,
- c) Eğitim alınan okulun ve eğitmenin yetki belgesi (öğretmenin lisans fotokopisi),

(5) Yetkili FTO eğitim veya dönüşüm işlemleri sonucunda adayın başvuru dilekçesine yukarıda sayılan belgeleri ekleyerek Genel Müdürlüğe müracaat eder. Planör Pilot Lisansı, Genel Müdürlük tarafından düzenlenerek adaya teslim edilir.

(6) ICAO üyesi olmayan ülkeler tarafından tanzim edilmiş lisansların milli lisansa çevrimi yapılmaz.

Yabancı uyruklu pilotların lisans validasyonu

MADDE 19– (1) İşletmelerin yabancı pilot çalıştırabilmeleri için pilotların lisanslarını valide ettirmeleri gereklidir.

(2) Yabancı bir pilotun işletmelerde görev yapabilmesi için en az 500:00 saat planör uçuş tecrübesi olması gerekir.

(3) Yabancı bir öğretmenin işletmelerde görev yapabilmesi için bu talimatın madde 14'deki şartları sağlaması gereklidir.

(4) Yabancı uyruklu pilotlara ait lisansların ilk validasyonunda pilotların kontrol uçuşu öncesinde yetkili bir FTO' da Genel Müdürlük onaylı el kitabında belirlenen teorik eğitimi almaları ve bu eğitimler neticesinde yapılacak teorik sınavlardan başarılı olmaları gereklidir.

(5) Teorik sınavlardan başarılı olan yabancı uyruklu pilotların kontrol pilotu eşliğinde 03:00 saat /3 sorti tazeleme uçuşunun ardından yapılacak kontrol uçuşunda başarılı olmaları halinde uçuşlar kontrol pilotu tarafından pilotun uçuş kayıt defterine işlenir ve kontrol fişi Genel Müdürlüğe iletilir. Lisans, Genel Müdürlük tarafından valide edilir.

(6) Yabancı uyruklu pilotların lisans validasyonu azami 12 ay sürelidir. Bu süre sonunda validasyonun temdidini bu Talimatın 15 inci maddesinin 4 üncü fıkrasında belirlenen lisans ve sertifika temdit usullerine göre gerçekleştirilir.

(7) Validasyon belgesi için başvurular pilotun çalışacağı işletme tarafından yapılır ve sadece verildiği işletme bünyesinde geçerlidir. Ayrıca başvuruda aşağıdaki belgeler istenir;

- a) İlgili Bakanlık'tan çalışma izni,
  - b) İl emniyet müdürlüğünden alınacak ikamet tezkeresi,
  - c) Lisansın renkli fotokopisi,
  - ç) Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilmiş sağlık kuruluşlarından birinde ICAO EK-1'e göre 1 veya 2'nci sınıf sağlık muayenesinden geçerek alınmış geçerli bir sağlık sertifikası,
  - d) Pasaportun renkli fotokopisi,
  - e) Uçuş kayıt defteri.
  - f) Pilotun lisans almış olduğu ülkenin sivil havacılık otoritesinden alınmış teyit mektubu.
- (8) ICAO üyesi olmayan ülkeler tarafından tanzim edilmiş lisansların validasyonu yapılmaz.

(9) En fazla bir ay süreyle, geçici olarak sportif amaçlı uçuş yapacak yabancı uyruklu pilotlar, bu uçuşları ancak yetkili bir FTO gözetiminde yapabilir. Bu tür uçuşlar öncesinde Genel Müdürlükten uçuş müsaadesi alınması ve uçuşlar esnasında kaydedici cihaz ve transponder bulundurulması gerekir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**İmtiyazlar, Lisans ve Yetkilerin İptali, Geri Alınması ve Sınırlamalar****İmtiyazlar**

MADDE 20– (1) Yapılmakta olan görevlere uygun geçerli bir lisansa ve yetkiye sahip olunmadıkça herhangi bir şahıs planör uçuşu personeli olarak hareket edemez.

Lisans ve sertifikaların iptali ve/veya geri alınması

MADDE 21– (1) İlk lisans başvurusu veya yenileme işlemleri safhasında, Genel Müdürlüğe sunulan bilgi ve belgelerde gerçek dışı beyanda bulunduğu belirlenen kişilerin lisans ve yetkileri, bu kişiler hakkında yürütülen idari veya adli işlemler tamamlanıncaya kadar askıya alınır ve aksi ispatlanmadığı sürece yeniden lisans başvuruları kabul edilmez.

(2) Lisans ve yetkilerin verilmesi için zorunlu bulunan asgari koşulların ortadan kalkması durumunda lisans ve yetki iptal edilir. Aranılan niteliklerde geçici olarak değişiklik meydana gelenlerin lisansları ve yetkileri, durumlarının düzeldiği saptanıncaya kadar askıya alınır.

Uçuş yeteneklerinin kaybı

MADDE 22 – (1) Pilotun sağlık şartlarından dolayı uçuş yeteneğinde planörü emniyetle kullanmaya mani olacak bir eksilme meydana geldiği takdirde, lisans ve yetkilerin vermiş olduğu haklar kullanılamaz. Ancak ICAO EK-1'e göre 1 veya 2'nci sınıf sağlık muayenesinden geçerek sağlık sertifikasını almaları halinde uçuş yapabilirler.

Uçuş süresinin kaydedilmesi

MADDE 23 –(1) Planör pilotu olarak uçulan bütün uçuşların ayrıntıları onaylı pilot uçuş kayıt defterine düzenli olarak kaydedilir. Pilot uçuş kayıt defteri pilot tarafından tutulur. İşletme tarafından aylık olarak onaylanır ve Genel Müdürlük tarafından yapılacak yıllık lisans/yetki yenileme, süre uzatma işlemleri sırasında ve gerekli görülen diğer durumlarda ibraz edilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM**Planör Kontrol Pilotluğuna İlişkin Hükümler****Planör kontrol pilotu**

MADDE 24– (1) Planör kontrol pilotu, Genel Müdürlükçe belirlenip yetkilendirilen, yetkilendirildiği Planör tiplerine uygun lisansa, yetkiye ve bu Talimatta belirlenen diğer niteliklere ve tecrübeye sahip olan Planör “A” Kategorisi sahibi Planör Uçuş Öğretmenidir.

Planör kontrol pilotu yetkilendirmesi için ön koşullar

MADDE 25– (1) Planör kontrol pilotluğu yetkilendirmesi için gereken ön koşullar şunlardır:

- Kontrol pilotu aday, yetenek testini veya yeterlilik kontrolünü yapmak için görevlendirildikleri lisans ve yetkilere eşdeğer lisans ve yetkilere ait Planör “A” Kategorisi öğretmenlik imtiyazına sahip olmalıdır.
- Planör kontrol pilotu adayının, Planörlerde toplam 1000 saat öğretmen uçuşu olmalıdır.
- Planör kontrol pilotu aday, Genel Müdürlüğün yetkilendireceği bir kontrol pilotu tarafından yapılacak; briefing, yetenek testi, yürütme, aday değerlendirme, test sonu briefingi ve kayıt/dokümantasyonu konularını içeren kontrol pilotluğu kabul testinde başarılı olmalıdır.

Standardizasyon

MADDE 26– (1) Lisansların verilmesi veya tazelenmesi için, kontrol pilotları tarafından, kontrol formlarına derecelendirme, kontrol tarihi, kendi lisansının geçerlilik süresi, lisans numarası ve kontrol sonucu yazılarak imzalanır. Yetenek testi/yeterlilik kontrolü formlarının bir sureti Genel Müdürlüğe gönderilir ve bir sureti de FTO tarafından kontrolü yapılan pilotun dosyasında muhafaza edilir. Kontrol pilotlarının yetki geçerlilik süresi, kontrol pilotluğu için yapılacak kabul testi tarihinden itibaren 3 yıldır. Genel Müdürlüğün kararına bağlı olarak kontrol pilotları, yapılacak kabul testinden sonra yetki bitim tarihinden itibaren 3 yıl süreyle yeniden yetkilendirilebilirler.

(2) Kontrol pilotları, Genel Müdürlük tarafından bu talimatın gerekleri, yetenek testleri ve yeterlilik kontrolleri ile bunların kayıt ve raporları, kişiye özel bilgilerin korunması, kaza sigortası ve yasal sorumluluklar hakkında bilgilendirilir.

(3) Kontrol pilotlarının listesi Genel Müdürlük tarafından yayımlanır. FTO'lar kendi bünyesinde görev yapan kontrol pilotlarının, görevinden ayrılması halinde, Genel Müdürlüğe 30 gün içinde yazılı olarak bilgi verir.

Planör kontrol pilotlarının yetkilendirilmesi ve yetkinin geçerliliği

MADDE 27– (1) Kontrol pilotları gerekli şartları sağlayan uçuş öğretmenleri arasından Genel Müdürlük tarafından belirlenir.

(2) Gerekli yeterliliğe sahip kontrol pilotu bulunmadığı durumlarda, Genel Müdürlük tarafından, yukarıda belirtilen gereksinimler karşılanmaksızın geçici süreyle kontrol pilotu yetkilendirilebilir.

(3) Kontrol pilotu, alt yapısı ve tecrübesiyle eğitim kurumundaki kıdemli personelin de mesleki saygısını kazanacak kişiler arasından seçilir.

(4) Kontrol pilotlarının yetkilerinin temdit edilebilmesi için, üç yıllık yetki döneminde, her yıl en az iki yetenek testi (skill test) veya yeterlilik kontrolü (proficiency checks) yapmış olması ve bunlardan bir tanesinin Genel Müdürlükçe yetkilendirilmiş kontrol pilotu gözetiminde olması gerekir.

(5) Balon kontrol pilotları yetkileri,

- a) Kontrol pilotluğunun gerektirdiği şartlardan birini kaybettiklerinde,
- b) Genel Müdürlük tarafından uçuş kontrol yetkileri iptal edildiğinde,
- c) Genel Müdürlük tarafından kontrol pilotluğu yetkileri uzatılmadığında sona erer.

Limitler

MADDE 28– (1) Kontrol uçuşları eğitim uçuşu kapsamında değerlendirilir ve uçuş öğretmenlerinin eğitim uçuş saati tahditlerine tabidir.

Kontrol standartları

MADDE 29– (1) Kontrol pilotlarının bir kontrol (test/check) esnasında bu talimat standartlarını uygulamaları şarttır. Bununla beraber kontrol süresince karşılaşılabilecek olumsuz şartlar kontrolün değerlendirilmesi esnasında dikkate alınmalıdır.

(2) Kontrol esnasındaki her bir madde tam yapılmalı ve ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Bir maddedeki başarısızlık, o maddenin ait olduğu kısmın da başarısız değerlendirilmesine neden olur. Kontrol programı / takvimi meteorolojik sebepler dışında değiştirilmemelidir.

(3) Kontroldeki herhangi bir maddeyle ilgili sıra dışı performans, diğer maddelerin kontrol pilotu tarafından değerlendirilmesine etki yapmamalıdır.

(4) Kontrol pilotu, uçuş öncesi brifingde adaydan beklenenleri ve kontrol uçuşu formundaki limitleri belirtmelidir.

(5) Kontrol başarısız olarak tamamlandığında veya yarım kaldığında kontrol pilotu, adaya başarısız olan kısımlara ait gerekçeleri anlatmalıdır. Başarısız olan veya yarım bırakılan yetenek/yeterlilik testlerinden sonra kontrol pilotu daha sonraki kontrollerde adaya yardımcı olacak tavsiyelerde bulunmalıdır.

(6) Uçuş sonu brifingi esnasında, kontrol pilotunun değerlendirmesi hakkındaki herhangi bir yorum veya anlaşmazlık kontrol pilotu tarafından kontrol raporuna kaydedilerek kendisi ve aday tarafından imzalanır.

Değerlendirme sistemi

MADDE 30– (1) Adayın emniyetli ve istikrarlı bir uçuş yapmasına dikkat edilir.

(2) Planör kontrol pilotu, uçuş emniyetini tehdit eden bir faktör oluşmadığı takdirde o safha için gereken bütün hareketleri kontrol etmeyi hedefler. Ancak uçuş emniyetini tehdit eden bir durumun oluşması durumunda kontrolü sonlandırabilir. Kontrole ilişkin sonuçlar aşağıdaki gibidir:

a) "Başarılı", eğer aday kontrole tabi tutulduğu tüm alanlarda istenen seviyede bilgi ve beceriyi, belirlenen toleranslar içinde sergilediyse aday /pilot kontrolü geçmiş demektir. Adayın başarılı kabul edilmesi için tabi tutulduğu kontrolden alınabilecek toplam puanın en az %75'ini; acil durumun kontrollerinde ise alınabilecek toplam puanın %100'ünü almış olması gerekir.

b) "Başarısız", aday pilotun kontrolü geçemediğini ifade eder. Başarısızlık aşağıdakilerden biri sebebiyle ortaya çıktı ise;

1) Uçuş kontrol toleransları aşıldı ise, (meteorolojik nedenler hariç)

2) Bir görev tamamlandı fakat uçuş emniyeti, bir kural veya yönergede belirtilen usuller ihlal edildi veya uygulama eksikliği ve sert kumandalar tespit edildi ise,

3) Gerekli bilgi seviyesine ulaşamadığı tespit edildi ise,

4) Gerekli seviyede uçuşa hâkimiyet sergilenmedi ise,

5) Emniyet açısından kontrol pilotu tarafından müdahale edilmek zorunda kalındı ise aday/pilot kontrolü kaybetmiş demektir. Bu durumda daha önceden Genel Müdürlük tarafından onaylanmış olan usuller takip edilir.

(3) Hava durumu, notamlar, şartlarda değişiklikler ve teknik sebepler vs. gibi dış etkenlerden dolayı test yarım kalmışsa (test interrupted) rapor formunun ilgili kısmına testin yarım kalma sebebini belirten gerekli açıklama yazılır. Test, şartların normale dönmesini takiben en kısa zamanda tekrarlanır. Bu durumda önceki testte incelenmiş konular tekrar incelenmez. Genel Müdürlüğe her iki testin sonucunda düzenlenen formlar birlikte gönderilir.

(4) Bir kontrolde başarısız olan aday/pilotun tekrar kontrole alınması durumunda yapılacak kontrol yine tüm konuları kapsar. Kontrolde başarısız olan bir aday, başka bir kontrol pilotu tarafından veya yazılı beyanı olması halinde aynı kontrol pilotu tarafından tekrar kontrole alınabilir. Tekrarlanan kontrol için ilgili uçuş eğitim organizasyonu dışından bir kontrol pilotunun görevlendirildiği durumlarda Genel Müdürlük tarafından belirlenen tarife geçerli olur.

(5) Yetenek testinde iki kez başarısız olan aday, toplam teorik ve uçuş eğitiminin en az %20 si kadar eğitim tekrarı alır. Yeterlilik kontrolünde iki kez başarısız olan aday ise, kontrol pilotunun uygun göreceği süre ve görevlerde ilave teorik ve/veya uçuş eğitimi alır.

Adayın değerlendirilmesi

MADDE 31– (1) Eğer mümkün olursa, kontrolün değerlendirilmesi adayın öğretmeniyle (FI) birlikte yapılır.

(2) Uçuş kontrolünün uygulanabilir yelken ve termik uçuş şartlarına göre olması istenir. Motorsuz planörlerde kalkışlar, vinç veya tayyare remorku eğitimi ya da ikisi birden verilmişse kontrol uçuşunda aynı şartlar istenir. Planör kontrol pilotu, adayın/pilotun kafasını karıştırmayacak ve uçuş emniyetini riske atmayacak senaryoları uyguladır.

(3) Planör kontrol pilotu, kontrol esnasında uçuş sonu brifinginde kullanılmak üzere değerlendirme kaydı tutar.

(4) Planör kontrol pilotu, uçuşta ATC talimatları veya diğer şartlar nedeniyle oluşabilecek değişikliklere karşı esnek olmalıdır.

(5) Planlanan kontrole göre bazı değişikliklerin ortaya çıkması halinde Planör kontrol pilotu, adayın/pilotun bu değişiklikleri anladığı ve kabul ettiğinden emin olmalıdır. Aksi takdirde, uçuş kontrolü sonlandırılmalıdır.

(6) Planör kontrol pilotu tarafından yetersiz değerlendirilen bir aday/pilot devam etmeme kararını seçerse, aday/pilot yapmaya yanaşmadığı kısımlardan/görevlerden de başarısız olarak değerlendirilir.

(7) Planör kontrol pilotunun iradesi dahilinde, herhangi bir manevra, görev veya usul aday/pilota tekrar ettirilebilir.

(8) Planör kontrol pilotu, uçuşun herhangi bir safhasında, adayın/pilotun bütün kontrole yeniden girmesi gerektiği kanısıyla, kontrolü sonlandırabilir.

ALTINCI BÖLÜM

Planör Uçuş Eğitim Organizasyonuna İlişkin Hükümler

Planör uçuş eğitim organizasyonu yetkisi

MADDE 32– (1) Milli Eğitim Bakanlığından özel kurs açma izni ve Genel Müdürlükten işletme ruhsatı almış olan havacılık işletmeleri Genel Müdürlükten yetki almak sureti ile uçuş eğitim organizasyonu kurabilirler. Yetki belirli şartlara ve süreye bağlanabilir.

(2) Milli güvenliğin veya kamu düzeninin tehlikeye girebileceği durumlarda gerçek ve tüzel kişi kurucu ortakları, mevcut gerçek ve/veya tüzel kişi hissedarları ile tüzel kişi hissedarların dolaylı paya sahip gerçek kişi hissedarları, tüzel kişiliğini temsile yetkili yöneticileri; taksirli suçlar ile kısa süreli hapis cezasına seçenек yaptırımlara çevrilmiş veya aşağıda sayılan suçlar dışında tecil edilmiş hükümler hariç olmak üzere, mülga 765

sayılı Türk Ceza Kanunu ve diğer kanunlar uyarınca ağır hapis veya beş yıldan fazla hapis, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve diğer kanunlar uyarınca üç yıldan fazla hapis, 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu gereğince hürriyeti bağlayıcı ceza ile cezalandırılmış olması veya mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunlar uyarınca basit veya nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçlarından, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, kara para aklama veya Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlardan, Devlet sırlarını açığa vurma, Devletin egemenlik alametlerine ve organlarının saygınlığına karşı suçlarından, Devletin güvenliğine karşı suçlardan, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlardan, milli savunmaya karşı suçlardan, Devlet sırlarına karşı suçlar ile casusluk, yabancı devletle olan ilişkilere karşı suçlardan, mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 384 üncü maddesinde yer alan nakliye ve muhabere vasıtaları aleyhindeki suçlar ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 223 üncü maddesinde yer alan ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması suçlarından kesin hüküm ile mahkum olmuş olması, halinde izin verilmez.

Yetki belgesi talebi

MADDE 33– (1) Müracaat sahibi, ön izin yazısında belirtilen bütün hazırlık ve çalışmalarını tamamladıktan sonra, istenilen bilgi ve belgeleri kapsayan ve aşağıda belirtilen uçuş eğitimi yetki belgesi talep dosyasını Genel Müdürlüğe sunar.

- a) Müracaat dilekçesi,
- b) Uçuş eğitim organizasyonunun unvanı ve adresi,
- c) Uçuş eğitim organizasyonunun teşkilat yapısı,
- ç) Milli Eğitim Bakanlığınca tanzim edilmiş pilot yetiştirme özel kursu açma belgesi
- d) Genel Müdürlük tarafından verilen işletme ruhsatı;
- e) El kitapları (Eğitim, İşletme, Kalite ve SMS el kitapları),
- f) Uçuş eğitim organizasyonunun mali tablosu,
- g) Organizasyon yapısında görev alacak yönetici personel isimleri ve bunlar hakkında tanzim edilmiş Form-4,
- ğ) Eğitimin yapılacağı tesislere ilişkin bilgiler,
- h) Uçuş eğitim organizasyonunun, faaliyet alanını içeren standart Form-151,
- ı) Uçuş ve teorik eğitimde kullanılacak doküman ve yardımcı eğitim araç gereçlerin listesi,

Planör uçuş eğitim yetki talebinin incelenmesi

MADDE 34– (1) Müracaat sahibi tarafından gönderilen eğitim yetki talep dosyası Genel Müdürlük tarafından incelenir ve karara bağlanır. İnceleme sonucu ve karar, en geç 60 gün içerisinde yazılı olarak müracaat sahibine bildirilir. Eğitim yetki talep dosyasının incelenmesi sonucunda verilen bilgilerin yeterli bulunmaması veya değerlendirme sonucunun olumsuz olması halinde, eksiklikler ve uygun görülmeyen konular ile sebepleri ayrıntılı olarak başvuru sahibine bildirilir.

Planör uçuş eğitimi yetki belgesi

MADDE 35– (1) Müracaat sahibi tarafından gönderilen uçuş eğitim yetki belgesi talep dosyasının bu Talimat kapsamında incelenmesi sonucunda talep Genel Müdürlükçe uygun görülürse, Planör uçuş eğitim organizasyonu Genel Müdürlükçe yerinde inceleme ve denetlemeye tabi tutulur. Planör uçuş eğitim organizasyonunun yapılan denetleme ve incelemeler sonucunda yeterli bulunması durumunda, Planör uçuş eğitim organizasyonuna başlangıç olarak bir yıl süreyle "Uçuş Eğitim Yetki Belgesi" verilir. Bu sürenin sonunda işletme tarafından talep edilmesi halinde yapılacak olan denetim sonucuna göre bu yetki Genel Müdürlüğün takdirinde 3 yıla kadar uzatılabilir. Uçuş eğitim organizasyonları, bu yetki belgesinde belirtilen esaslar ve yetkiler içerisinde uçuş ve teorik bilgi eğitimi verirler.

Planör uçuş eğitim organizasyonunun yapısı

MADDE 36- (1) Planör uçuş eğitim organizasyonu, Genel Müdürlük onayına tabi olmak üzere bünyesinde Sorumlu müdür (Genel müdür), eğitim müdürü, kalite yöneticisi ve Emniyet yönetim sistem (SMS) yöneticisi görevlendirmek zorundadır.

(2) Organizasyon bünyesinde ayrıca eğitim faaliyetinin büyüklüğüne bağlı olarak yeterli sayıda, idari büro elemanları, öğretmen pilotlar, teorik ders öğretmenleri, planör bakım personelleri bulundurulur.

(3) Uçuş eğitim organizasyonları; bu talimattaki gereklilikleri taşıması şartı ile başka işletmelerde ve/veya uçuş eğitim organizasyonlarda görev alan personelleri uçuş eğitim organizasyonu bünyesinde yarı zamanlı olarak görevlendirilebilirler.

Sorumlu müdür

MADDE 37- (1) Sorumlu Müdür eğitimin istenilen standartta yürütülmesinden ve organizasyonun mali kaynağının idaresinden Genel Müdürlüğe karşı sorumludur.

(2) Sorumlu müdürde aranan şartlar,

a) Eğitim alanında yöneticilik tecrübesine sahip,

b) Temel sivil havacılık kuralları ve Planörler ile hata taşımacılığı konusunda ulusal ve uluslararası mevzuat hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

(3) Sorumlu müdürün görev ve sorumlulukları;

a) Organizasyonun talimat hükümlerine uygun yürütülmesini sağlamaktan,

b) Organizasyonun mali kaynağını yürütmekten,

c) Genel Müdürlük ve diğer kurum ve kuruluşlar ile ilişkileri yürütmekten,

ç) Organizasyonun birimleri ve her düzeydeki personel üzerinde gözetim ve denetim yapmaktan,

d) Organizasyonun öğretim kapasitesinin rasyonel bir şekilde kullanılmasını ve geliştirilmesini temin etmekten,

e) Kalite ve emniyet yönetim sistem birimi tarafından tespit edilen uygunsuzluklar için ilgili bölümlerin düzeltici/önleyici işlemler yapmasını temin etmekten, kalite gözden geçirme toplantıları düzenlemekten sorumludur.

Eğitim müdürü

MADDE 38- (1) Eğitim Müdürü, uçuş ve teorik bilgi eğitimlerinin bu talimatta belirlenen esas ve usuller dâhilinde verilmesinden Genel Müdürlüğe karşı sorumludur.

(2) Eğitim Müdürü aşağıda belirtilen özelliklere sahip olmalıdır:

a) Verilen eğitim ile ilgili hâlihazırda öğretmenlik yetkisine sahip olmalı ve en az 5 yıllık tahditsiz Planör öğretmenlik yetkisi tecrübesine sahip olmalıdır.

b) Planör öğretmenlik yetkisi ile birlikte 1000 saatin üzerinde öğretmen uçuşu yapmış olmalıdır.

c) Temel sivil havacılık ve Planörlere dair ulusal ve uluslararası mevzuat hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

(3) Eğitim Müdürünün Görev ve Sorumlulukları,

a) Teorik ve uçuş eğitim programının hazırlanmasından ve icrasından,

b) Eğitim materyallerinin hazırlanmasından ve güncel tutulmasından,

c) FTO bünyesinde yapılacak sınavlardan,

ç) Öğretmenlerin seçiminden, eğitimlerinden ve eğitimlerinin güncel tutulmasından,

d) Eğitim personelinin dosyalarının muhafaza edilmesinden,

- e) Pratik ve teorik bilgi eğitimlerinin entegrasyonunun sağlanmasından,
- f) Kursiyerlerin bireysel ilerleme ve gelişiminin takibinden,
- g) Tüm güvenlik önlemlerinin alınmasından,
- ğ) Planörlerin tescil, yetki ve bakımlarının takibinden,
- h) Uçuş standardizasyonlarının sağlanmasından sorumludur.

Kalite yöneticisi

MADDE 39– (1) Kalite yöneticisi, uçuş ve teorik bilgi eğitimlerinin bu talimatta belirlenen esas ve usuller dâhilinde yürütülmesinden Genel Müdürlüğe karşı sorumludur.

(2) Kalite yöneticisinin, toplam kalite yönetimi ile kuruluş içi kalite denetimleri konularında eğitim almış olması ve en az 2 (iki) yıl havacılık alanında tecrübeye sahip olması zorunludur.

(3) Kalite yöneticisinin Görev ve Sorumlulukları;

- a) Kalite sisteminin oluşturulmasından,
- b) Kalite için denetleme planının oluşturulması ve oluşturulan denetleme planının yürütülmesinden,
- c) Kalite denetimlerinin yapılmasından,
- ç) Denetleme sonucu elde ettiği bulguların düzeltilmesi faaliyetlerinin takibinden,
- d) Kalite sistemine ilişkin evrakların muhafaza edilmesinden sorumludur.

SMS yöneticisi

MADDE 40– (1) SMS yöneticisi uçuş eğitim organizasyonunda emniyet yönetim sistemini kurmaktan ve yönetmekten Genel Müdürlüğe karşı sorumludur.

(2) SMS yöneticisinin emniyet yönetim sistemi ile ilgili eğitim almış olması gerekmektedir.

Uçuş öğretmenleri

MADDE 41– (1) Uçuş öğretmenleri, Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş talimat, standart ve uçuş eğitim organizasyonlarının iç düzenlemeleri çerçevesinde adaylara verilecek olan uçuş eğitimlerinin yürütülmesinden ve adayların bireysel ilerlemesinden eğitim müdürüne karşı sorumludur.

(2) Uçuş öğretmenleri, verilen eğitim ile ilgili lisans ve öğretmenlik yetkisine sahip olmalıdır.

(3) FTO bünyesinde birisi tam zamanlı ve tahditsiz olmak üzere en az iki uçuş öğretmeni bulunmalıdır.

Teorik bilgi ders öğretmenleri

MADDE 42– (1) Teorik bilgi öğretmenleri, eğitim müdürü tarafından belirlenen konularda talimatta belirlenen kalite standartlarında eğitim vermektten, adayların bireysel ilerlemelerini izlemektten, eğitim materyallerinin hazırlanmasından ve güncel tutulmasından eğitim müdürüne karşı sorumludur.

(2) Teorik bilgi öğretmenleri,

a) Uçuş öğretmeni dışında görevlendirilecek teorik bilgi ders öğretmenleri alanında uzmanlık belge, sertifika, eğitim ve lisans / ön lisans diplomalarına sahip, (Hava trafik kontrolörü, doktor, hemşire, psikolog, uçak bakım teknisyeni, uçak mühendisi, havacılık ve uzay mühendisi vb.)

b) Eğitim verecekleri konuda geliştirdikleri materyaller ile eğitim müdürüne yapacakları sunumda öğretim yöntemlerinden yararlanma, zamanı etkili kullanma, öğrenci ile iletişim kurabilme, açık anlaşılır ve doğru bir dil kullanma, bilgisini güncel tutma, ders için kaynak gösterme, beden dilini düzgün kullanma gibi temel eğitimlik nitelik ve becerilerine sahip olduğunu kanıtlamış olmalıdır. Yapılan sunum kayıt altına alınmış olmalıdır.

Finansal kaynaklar

MADDE 43– (1) Uçuş eğitim organizasyonları eğitimin istenen standartta yürütülebilmesi için yeterli mali kaynağa sahip olduğunu Genel Müdürlüğe sunacaktır. Bu konunun raporlanmasından ve takibinden sorumlu müdür sorumludur.

Eğitim el kitabı

MADDE 44– (1) Uçuş eğitim organizasyonunca, verilecek her eğitim için eğitim programı geliştirilir. Bu programda, uçuş ve teorik bilgi dersleri haftalık veya safha olarak maddeler halinde sıralanır. Eğitim programının ayrıntıları, standart görev listesi ve müfredat özeti eğitim el kitabının içeriğinde yer alır. (Eğitim el kitabı içeriği Ek-1)

(2) Genel Müdürlük tarafından onaylanmayan Eğitim El Kitabı ve eğitim programı geçerlik kazanmaz.

İşletme, kalite ve SMS el kitabı

MADDE 45– (1) Uçuş eğitim organizasyonları, İşletme, Kalite ve SMS dokümanlarını içeren el kitaplarını hazırlayarak Genel Müdürlüğün onayına sunacaklardır.(İşletme el kitabı içeriği Ek-2, Kalite el kitabı içeriği Ek-3, SMS el kitabı içeriği Ek-4)

Kayıtlar

MADDE 46– (1) Uçuş eğitim organizasyonları, aşağıda belirtilen kayıtları en az 5 yıl süre ile muhafaza etmekle ve Genel Müdürlük tarafından istenildiğinde tüm eğitim kayıt ve raporlarını sunmakla yükümlüdürler:

- Her bir aday için, verilen tüm eğitimlerin detaylarını içeren dosya,
- Öğretmen değerlendirmeleri, uçuş testleri ve teorik bilgi sınavlarının sonuçları,
- Her bir aday için detaylı ve düzenli bireysel tekâmül raporları,
- Adaya/pilota ait resmi bilgiler, (lisans, sağlık muayenesi geçerlilik tarihleri)
- Genel Müdürlük ile yapılan yazışmalar,

Planör uçuş eğitiminde kullanılacak hava araçları

MADDE 47– (1) Uçuş eğitim organizasyonları, uçuş eğitimlerinde Genel Müdürlük tarafından verilen eğitim yetkisine uygun özellikte en az iki adet olmak üzere, organizasyonun büyüklüğüne göre yeterli sayıda hava araçlarını işletmelerinde bulunduracaktır.

(2) Planör uçuş eğitim organizasyonları, ilgili mevzuatta belirlenen esaslar çerçevesinde öngörülen şekilde ve belirtilen limitlerde olmak üzere koltuk ve üçüncü şahıs mali mesuliyet sigortasını yaptırmak ve bir nüshasını Genel Müdürlüğe sunmak zorundadır. Sigortanın yaptırılmamasından kaynaklanan adli ve idari tüm hususlardan Planörü işletmesinde bulunduran kurum/kuruluş sorumludur. Genel Müdürlük, sigorta yükümlülüğü yerine getirilmediği tespit edilen durumlarda planörü uçuştan men etme yetkisine sahiptir.

(3) Planörlerde iç ve dış konuşma imkanı sağlayan muhabere cihazları bulunmalıdır.

(4) Motorlu planörlerde yaklaşma radarının kontrol imkânını sağlayacak transponder cihazı bulunmalıdır.

(5) Planörler en az iki koltuklu ve çift kumanda sistemine sahip olmalıdır.

(6) Motorsuz planörlerin maksimum kalkış ağırlıkları 472.5 – 750 kg, motorlu planörlerin ise maksimum kalkış ağırlıkları 472.5 – 850 kg olmalıdır.

Yer eğitimi ve operasyon tesisleri

MADDE 48– (1) Uçuş eğitim organizasyonları verecekleri uçuş ve teorik bilgi eğitimleri esnasında aşağıda belirtilen tesisleri organizasyon yapısı içerisinde bulundurmaları zorundadır:

- a) Teorik derslerin yapıldığı sınıflar (Sınıflarda internet erişimi, bilgisayar, projeksiyon cihazı bulunmalıdır).
- b) Pilotlar ve öğretmenlere ait çalışma odaları,
- c) Uçuş planlama ve brifing odası,
- ç) Öğrenci işleri, mali işler ve bunun gibi idari birimler,
- d) Evrak ve kontrollü dokümanların muhafaza edildiği arşiv alanı.

YEDİNCİ BÖLÜM

Tahditler, Gözetim ve Denetim

Tahditler

MADDE 49– (1) Planör pilotları, adayları ve öğretmen pilotların bu talimat esasları dahilinde yapacağı eğitimler, ve uçuşlar ile ilgili sınırlamalar aşağıda belirtilmiştir.

- a) Günlük uçuşlar aralıklı veya aralıksız olarak 8 saat uçuş süresini geçemez. (S/S mesafe, yarışma, rekor denemeleri ve zaman uçuşları Genel Müdürlüğün iznine bağlı aşılabilir.)
- b) Uçuş öğretmenleri eğitim uçuşunda günlük aralıklı veya aralıksız olarak 6 saat uçuş süresini geçemez.
- c) Kursiyerler eğitim uçuşunda günlük 3 saat uçuş süresini geçemez (S/S mesafe hariç)
- ç) Eğitim esnasında planörün kalkışından, inişeye kadar geçen süre içerisinde planörde bulunan mevcut muhabere cihazları kapatılamaz.
- d) Eğitimi tamamlanmamış iki öğrenci beraber uçamazlar. (Öğretmenlik kursu T/R uçuşları hariç)
- e) Planör pilotu periyodik sağlık süresi ve lisans/sertifikasının geçerlilik süresi dolduğunda, kahve ve tütün dışında alkol, yatıştırıcı, uyku getirici, kokain, tiner, vb. gibi maddeler alındığında, herhangi bir rahatsızlık nedeniyle rapor alındığında ve/veya düzenli ilaç tedavisine devam edildiğinde (Düzenli olarak kullanılmakta olan bazı ilaçlar için; Genel Müdürlüğün belirlediği hastanelerden pilotun uçuş becerisi üzerinde olumsuz etkisi olmadığına dair onaylı rapor alındığı takdirde uçuşa devam edebilir.) uçuş yapamaz. Ayrıca tüple denize dalış yapanlar dalışın tamamlanmasını müteakip 24 saat, alkol alınmasını müteakip 8 saat, kan bağışında bulunulmasını müteakip 72 saat, aşı yaptırılmasına müteakip 24 saat geçmeden uçuş yapamazlar.
- f) Teorik dersler en fazla 12 öğrenci ile yapılabilir.
- g) Bu Talimatta belirtilen teorik ders saatleri 60 dakika üzerinden hesaplanır. Eğer her bir ders 60 dakikanın altında verilecek ise, 60 dakika olarak hesaplandığında ortaya çıkan toplam süreye ulaşılabilecek şekilde ders saatlerinin arttırılması gerekir.
- ğ) FTO Uçuşa çeşitli nedenlerle ara veren öğrencilerin eğitime devam etme esasları ile başarısızlık durumunda uygulanacak kurallara ilişkin prosedürler geliştirilmeli ve Genel Müdürlükçe onaylanmalıdır.

Gözetim ve denetim

MADDE 50– (1) Bu talimat hükümlerinin uygulanmasına yönelik denetim, her bir uçuş organizasyonu için bir yıl içerisinde en az bir kere periyodik olarak yapılır. Bu denetlemelerde eğitim müfredatı ve kayıtları, pilotların uçuş kayıtları ve Genel Müdürlük tarafından gerekli görülen hususlar kontrol edilir.

(2) Periyodik olarak yapılan denetlemelerin dışında Genel Müdürlük gerektiğinde denetleme ve inceleme yapmaya yetkilidir.

(3) Genel Müdürlük, gerektiğinde uçuş eğitim yetkisi verdiği FTO'ların kurs standartlarının yeterliliğini kontrol etmek için, gerek uçuş gerekse teorik dersleri için kontrol pilotu görevlendirebilir.

(4) FTO'lar, kontrol formlarında belirtilen hususları istendiğinde otoritenin görevlendirdiği yetkililere sunmakla yükümlüdürler.

SEKİZİNCİ BÖLÜM Çeşitli ve Son Hükümler

Sorumluluklar

MADDE 51– (1) Bu talimatta belirtilen hususların uygulanmasından ve oluşabilecek aksaklıkların önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınmasından; havacılık işletmeleri, uçuş eğitim organizasyonları, ilgili yöneticiler, Planör uçuş öğretmenleri, Planör pilotları, pilot adayları ve bakım personeli Genel Müdürlüğe karşı sorumludurlar.

Aykırı davranışlar ve idari yaptırımlar

MADDE 52– (1) Genel Müdürlük tarafından lisanslandırılan veya yetkilendirilen pilot, sivil havacılık personeli, eğitim organizasyonu, havacılık işletmeleri yönetici personeli veya yetkililerinden bu Talimatta belirtilen kurallara uymayanlara aşağıdaki idari yaptırımlar uygulanır

a) Bu Talimat hükümlerine göre yetkilendirilen FTO'ların, bu Talimatta belirlenen asgari yeterliliklerin tamamını veya bir kısmını karşılamadığının veya kaybettiğinin tespit edilmesi halinde, eğitim yetkileri, uygun hale getirilmeye kadar askıya alınır, askıya alınma tarihinden itibaren üç ay içerisinde asgari yeterlilikler yerine getirilmediği takdirde eğitim yetkileri iptal edilir.

b) Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilen FTO'lar yetkili kıldıkları eğitimleri Genel Müdürlük'ten onaylı eğitim el kitaplarına uygun şekilde zamanında ve tam olarak vermemesi halinde, ilgili FTO yazılı olarak uyarılır. Tekrarı halinde eğitim yetkileri askıya alınır, üç ay içerisinde eksikliklerin giderilmemesi durumunda eğitim yetkilerinin bir kısmı veya tamamı iptal edilir.

c) Bu Talimat esaslarına göre yetkilendirilen FTO'larda yapılması planlanan yönetici personel değişikliğinin en az on gün önceden Genel Müdürlüğün onayına sunulmaması, ayrılan bir yöneticinin en fazla on gün içinde Genel Müdürlüğe bildirilmemesi, ayrılan bir yönetici personelin yerine en fazla onbeş gün içinde atanacak yeni yönetici personelin Genel Müdürlüğün onayına sunulmaması halinde FTO'nun yetkisi, yönetici personel tamamlanmaya kadar askıya alınır, üç ay içerisinde yönetici personel tamamlanmadığı takdirde de iptal edilir.

ç) Bu Talimatta belirtilen eğitim programlarını hazırlamayan, eğitimleri Genel Müdürlükten onaylı eğitim el kitaplarına uygun şekilde zamanında ve tam olarak vermeyen, FTO'larda görevli eğitim müdürünün veya gerektiğinde kalite yöneticisinin onaylı Form-4 belgesi iptal edilir. Sorumlu yönetici personelden herhangi birisinin yönetici onay belgesinin Genel Müdürlük tarafından ilk kez iptal edilmesi halinde bu yönetici en az bir yıl süreyle, ikinci kez iptali halinde ise süresiz olarak havacılık işletmelerinde veya eğitim organizasyonlarında yönetici personel olarak görev alamaz.

d) Bu Talimat hükümlerine göre lisanslandırılan veya yetkilendirilen pilotlar, bu Talimatta belirtilen imtiyazlarını uygun kullanmamaları veya uçuş disiplinsizliğinde bulunmaları halinde, Genel Müdürlük tarafından oluşturulacak bir değerlendirme komisyonunun tespit edeceği kusur derecesine göre, pilot lisansları yedi günden üç aya kadar askıya alınır. Askı bitim tarihinden itibaren üç yıl içerisinde aynı ya da benzer uygunsuzluğun tekrarlanması halinde ise pilot lisansları bir yıllığına askıya alınır. Lisansı bir yıllığına askıya alınmış kişilerin bir kez daha lisansının bu madde çerçevesinde askıya alınmasını gerektirecek harekette bulunmaları halinde lisansları bir daha verilmemek üzere iptal edilir. Uçuş emniyetini ağır ihmal ile veya kasıtlı olarak ihlal edenlerin lisansları bu sürelerle tabi olmaksızın, bu maddenin 2 nci fıkrasına göre oluşturulacak değerlendirme komisyonu kararı ile iptal edilir.

e) Bu Talimat hükümlerine göre yetkilendirilen uçuş öğretmenlerinin, bu Talimatta belirtilen imtiyazlarını uygun kullanmadıklarının tespiti halinde Genel Müdürlük tarafından oluşturulacak bir değerlendirme komisyonunun tespit edeceği kusur derecesine göre, öğretmenlik yetkileri bir aydan bir yıla kadar askıya alınır. Askı bitim tarihinden itibaren üç yıl içerisinde aynı ya da benzer uygunsuzluğun tekrarlanması halinde ise öğretmenlik yetkileri bir daha verilmemek üzere iptal edilir. Bu imtiyazlarını ağır ihmal ile veya kasıtlı olarak uygunsuz kullananların öğretmenlik yetkileri ve gerekli görülmesi halinde lisansları bu sürelerle tabi olmaksızın, bu maddenin 2 nci fıkrasına göre oluşturulacak değerlendirme komisyonu kararı ile iptal edilir.

f) Bu Talimat hükümlerine göre yetkilendirilen kontrol pilotlarının, bu Talimatta belirtilen imtiyazlarını uygun kullanmadıklarının tespiti halinde, Genel Müdürlük tarafından oluşturulacak bir değerlendirme komisyonunun tespit edeceği kusur derecesine göre kontrol pilotluğu yetkileri bir aydan bir yıla kadar askıya alınır. Askı bitim tarihinden itibaren üç yıl içerisinde aynı ya da benzer hareketin tekrarlanması halinde ise kontrol pilotluğu yetkileri bir daha verilmemek üzere iptal edilir. Bu imtiyazlarını ağır ihmal ile veya kasıtlı olarak uygunsuz kullananların kontrol pilotluğu yetkisi ve gerekli görülmesi halinde öğretmenlik yetkisi ve lisansları bu sürelerle tabi olmaksızın, bu maddenin 2 nci fıkrasına göre oluşturulacak değerlendirme komisyonu kararı ile iptal edilir.

g) Bu madde kapsamında değerlendirme komisyonu tarafından hakkında idari yaptırım uygulanmasına karar verilen pilotun yabancı olması durumunda, bu madde hükümlerine bakılmaksızın validasyon belgesi yenilenmemek üzere iptal edilir ve pilot lisansını düzenleyen sivil havacılık teşkilatına bilgi verilir.

(2) Bu maddede düzenlenen idari yaptırımlar, bu Talimat hükümlerine göre yetkilendirilen pilot, uçuş öğretmeni, kontrol pilotu ve sorumlu yönetici personel hakkında Genel Müdürlük tarafından oluşturulacak değerlendirme komisyonunun teklifi ve Genel Müdür onayı ile uygulanır. Değerlendirme komisyonu; biri pilot ve biri teknik denetçi olmak üzere asgari 3 Genel Müdürlük personelinden oluşur.

Geçici Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Talimatın yayımından önce Genel Müdürlükten yetki almış FTO'lar organizasyon yapılarını ve el kitaplarını 31.12.2014 tarihine kadar bu Talimat hükümlerine uygun hale getirmelerse yetkileri askıya alınır, 3 aylık askı süresinde gereklilikleri sağlamadıkları takdirde yetkileri iptal edilir.

Talimatta geçmeyen hususlar

MADDE 53- (1) Bu talimatta bulunmayan hususlarda, yürürlükteki ilgili mevzuat hükümleri ve uluslararası havacılık kuralları çerçevesinde işlem yapılır.

Yürürlük

MADDE 54- (1) Bu talimat yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

(2) Bu talimatın yürürlüğe girmesi ile birlikte 06.10.2009 tarihli Planör Pilotluğu Lisanslandırma Esasları Talimatı SHT-1J Revizyon – 1 yürürlükten kalkar.

Yürütme

MADDE 55- (1) Bu talimat hükümlerini Sivil Havacılık Genel Müdürü yürütür.

EKLER

EK-1 Planör FTO'ları için Standart Eğitim El Kitabı İçeriği

EK-2 Planör FTO'ları için Standart İşletme (Operasyon) El Kitabı İçeriği

EK-3 Planör FTO'ları için Standart Kalite El Kitabı İçeriği

EK-4 Planör FTO'ları için Standart SMS El Kitabı

EK-5 Planör FTO Başvuru Formu

EK-6 Planör Eğitimlerinde veya Operasyonlarında Kullanılacak Meydanlarda Aranacak Özellikler

PLANÖR FTO'LARI İÇİN STANDART EĞİTİM EL KİTABI İÇERİĞİ

BÖLÜM- 0 GENEL ESASLAR

- 0.1 İçindekiler
- 0.2 Revizyon listesi
- 0.3 Güncel sayfalar listesi
- 0.4 Terimler
- 0.5 Kısaltmalar
- 0.6 Kitap hakkında
- 0.6.1 Genel bilgi
- 0.6.2 Sayfa dizaynı
- 0.6.3 Değişikliklerin düzenlenmesi
- 0.7 Dağıtım listesi
- 0.8 Öğretim ve eğitim kadrosu
- 0.9 Uçuş eğitimi yetki talep ve onay formu (form 151)

BÖLÜM -1 EĞİTİM PLANI

- 1.1 Kursun Amacı
- 1.2 Kursa Başlama Şartları
- 1.2.1 Yaş
- 1.2.2 Eğitim Seviyesi (Lisan Dahil)
- 1.2.3 Sağlık Şartları
- 1.2.4 Otoritenin Koyduğu İlave Şartlar
- 1.3 Kazanılmış Tecrübelerin Kredilendirilmesi
- 1.4 Eğitim Konuları
- 1.5 Zaman Skalası Her Konu İçin Haftalık
- 1.6 Eğitim Programı
- 1.6.1 Uçuş Eğitimi İçin Günlük Uçuş Programı
- 1.6.1.1 Uçuş / Teorik Bilgi Eğitimi İçin Haftalık Ders Programı
- 1.6.2 Olumsuz Hava Koşulları
- 1.6.3 Adaylar İçin Günlük / Haftalık/ Aylık Olarak Uçuş, Teorik Bilgi Eğitimi İle İlgili Azami Zaman Tahdidi
- 1.6.4 Adaylar İçin Görev Süreleri İle İlgili Kısıtlamalar
- 1.6.5 Eğitimin Çeşitli Safhalarında Tek ve Çift Kumand Uçuş Süreleri
- 1.6.6 Herhangi Bir Gün En Fazla Uçuş Süresi, Herhangi Bir Gün En Fazla Eğitim Uçuş Sayısı
- 1.6.7 Görev Süreleri Arasında Minimum Dinlenme Süresi
- 1.7 Eğitim Kayıtları
- 1.7.1 Kayıtların ve Dokümanların Güvenliği İçin Konulmuş Kurallar
- 1.7.2 Devam Kayıtları (Aday)
- 1.7.3 Saklanılacak Olan Eğitim Kayıtlarının Formu ve Muhafaza Süreleri
- 1.7.4 Kayıtları ve Adayların Logbook'larını Kontrol Etmekten Sorumlu Kişiler
- 1.7.5 Kayıtların Ne Şekilde ve Hangi Sıklıkla Kontrol Edileceği
- 1.7.6 Eğitim Kayıtlarının Girdilerinde Standardizasyon
- 1.7.7 Logbook'ların Nasıl Yazılacağı Hakkındaki Kurallar
- 1.8 Uçuş Emniyeti
- 1.8.1 Kişisel Sorumluluklar
- 1.8.2 Gerekli Tatbikatların Yapılması
- 1.8.3 Acil Durum Uygulamaları (Hangi Sıklıkla Yapılacağı)
- 1.8.4 Her Safhada Emniyet ve Standardizasyonu Arttırmak Amacıyla Yapılacak "Dual Check"lerin Sıklığı ve Sayısı

- 1.8.5 İlk Yalnız Uçuşundan Önce Yerine Getirilmesi Gereken Şartlar
- 1.9 Uçuş Testleri Ve Teorik Bilgi Sınavı
  - 1.9.1 Uçuş Eğitimi
    - 1.9.1.1 Gelişim Kontrolleri
    - 1.9.1.2 Beceri Testleri
  - 1.9.2 Teorik Bilgi
    - 1.9.2.1 Gelişim Testleri
    - 1.9.2.2 Teorik Bilgi Sınavları
    - 1.9.2.3 Test İçin Yetkilendirme
    - 1.9.2.4 Test Tekrarı Öncesi Uygulanacak Tazeleme Eğitimi İle İlgili Kurallar
    - 1.9.2.5 Test Rapor ve Kayıtlar
    - 1.9.2.6 Sınav Kağıtlarının Hazırlanması İçin Usuller, Soru Tipleri Değerlendirme
    - 1.9.2.7 Sınavda Geçme İçin Aranılan Standartlar
    - 1.9.2.8 Yeniden Sınav Kağıdı Hazırlanması İçin Soru Analizi ve İnceleme Usulleri
    - 1.9.2.9 Tekrar Sınava Giriş Usulleri
- 1.10 Eğitimin Etkinliği
  - 1.10.1 Genel Değerlendirme
  - 1.10.2 Departmanlar Arasındaki Koordinasyon ve İşbirliği
  - 1.10.3 Yetersiz Gelişimin Tespiti (Aday için)
  - 1.10.4 Yetersiz Gelişimin Düzeltilmesi İçin Alınacak Önlemler
  - 1.10.5 Öğretmen Değiştirme Usulleri
  - 1.10.6 Her Bir Adayın Değiştirebileceği Öğretmen Sayısı
  - 1.10.7 Eğitimdeki Aksaklıkları Tespit Etmek İçin Dahili Geri Besleme Sistemi
    - 1.10.7.1 Adayı Uçuş Eğitiminden Ayırma Usulleri
  - 1.10.8 Disiplin
  - 1.10.9 Raporlama ve Dökümantasyon
- 1.11 Her Safha İçin Performans Seviyeleri Ve Standartlar
  - 1.11.1 Kişisel Sorumluluklar
  - 1.11.2 Standardizasyon
  - 1.11.3 Standardizasyon Şartları ve Usulleri
  - 1.11.4 Test Kriterlerinin Uygulanması

BÖLÜM -2 BRİFİNG VE HAVA HAREKETLERİ

- 2.1 Brifing Ve Hava Hareketleri
- 2.2 Eğitimin Safhaları
- 2.3 Konuların Entegrasyonu
- 2.4 Aday Gelişimi
- 2.5 Öğretim Metotları
- 2.6 Gelişim Testleri

BÖLÜM -3 SENTETİK UÇUŞ EĞİTİMİ

- 3.1 Sentetik Uçuş Eğitimi

BÖLÜM - 4 TEORİK BİLGİ ÖĞRETİMİ

- 4.1 Teorik Bilgi Öğretimi

BÖLÜM -5 EKLER

PLANÖR FTO'LARI İÇİN STANDART İŞLETME (OPERASYON) EL KİTABI İÇERİĞİ**BÖLÜM -0 GENEL ESASLAR**

- 0.1 İçindekiler
- 0.2 Revizyon Listesi
- 0.3 Güncel Sayfalar Listesi
- 0.4 Terimler
- 0.5 Kısaltmalar
- 0.6 Kitap Hakkında
  - 0.6.1 Genel Bilgi
  - 0.6.2 Sayfa Dizaynı
  - 0.6.3 Değişikliklerin Dizaynı
  - 0.6.4 Dağıtım Listesi

BÖLÜM 1 GENEL OPERASYON

- 1.1 Teşkilat Şeması
Sorumlulukları (Tüm Yönetici Ve İdari Personel)
- 1.2 Aday Disiplini Ve Disiplin İşlemleri
  - 1.2.1 Genel
  - 1.2.2 Adayın Uyması Gereken Genel Kurallar
  - 1.2.3 Disiplin Kurulunun Teşkili
  - 1.2.4 Disiplin Kurulu Toplanma Esasları
  - 1.2.5 Disiplin Kurulu Karar Usulleri
- 1.3 Uçuş İçin Yetki Ve Onay Verilmesi
- 1.4 Uçuş Programının Hazırlanması
  - 1.4.1 Hava Aracının Yönetimi
- 1.5 Sorumlu Pilotun Sorumlulukları
- 1.6 Uçuş Eğitimi
- 1.7 Hava Aracının Belgeleri
- 1.8 Belgelerin Muhafazası
- 1.9 İdari Ve Öğretmen Pilotların Yeterlilik Kayıtları (Lisans Ve Sertifikalar)
- 1.10 Belgelerin Yenilenmesi (Sağlık Raporu Ve Sertifikası)
- 1.11 Uçuş Görev Süreleri Ve Uçuş Kısıtlamaları (Öğretmen - Adaylar)
- 1.12 Dinlenme Süreleri (Öğretmen-Adaylar)
- 1.13 Pilot Log Book'ları
- 1.14 Uçuş Planlaması (Genel)
- 1.15 Emniyet (Genel) (Ekipman, Telsiz Dinleme, Tehlikeler, Kazalar Ve Olaylar, Emniyet Pilotu, Vs.)

BÖLÜM -2 TEKNİK

- 2.1 Hava Aracını Tanıtıcı Bilgiler
  - 2.1.1 Genel
  - 2.1.2 Performans Bilgileri
- 2.2 Hava Aracının Kullanımı (Checklist, Kısıtlamalar, Hava Aracının Bakım Ve Teknik Logları)
- 2.3 Acil Durum Usuller
- 2.4 Telsiz Ve Radyo Seyrüsefer Aletleri
- 2.5 Kabul Edilebilir Noksanlıklar

BÖLÜM -3 ROTA

- 3.1 Performans (Kurallar, Kalkış, Yolboyu, S/S, İniş Vs.)
- 3.2 Uçuşun Planlanması
  - 3.2.1 Minimum Emniyet İrtifası

- 3.2.2 Seyrüsefer Ekipmanları
- 3.3 Yükleme
- 3.4 Hava Durumu Minimaları (Öğretmenler İçin)
- 3.5 Hava Durumu Minimaları (Adaylar İçin)
- 3.6 Eğitim, S/S Bölgeleri
- 3.7 Meydan Özellikleri
- 3.7.1 Meydan Konumu
- 3.7.2 Pist Durumu
- 3.7.3 Işıklandırma
- 3.8 Meydan Kontrol Sahası

BÖLÜM -4 PERSONEL EĞİTİMİ

- 4.1 Standartlardan Sorumlu Personelin Atanması/Uçuş Personelini Yeterliliği
- 4.2 Uçuş Öğretmenliği Yetkisi Kursu
  - 4.2.1 Teorik Bilgi Ders Konuları
  - 4.2.2 Uçuş Dersi Konuları
- 4.3 Tazeleme Eğitimi
  - 4.3.1 Uçuş Öğretmeni Tazeleme Semineri
- 4.4 Standardizasyon Eğitimi
- 4.5 Proficiency Kontroller (Teknik Kontroller)
- 4.6 Seviye Yükseltme Eğitimi (Instructor, Examiner)

PLANÖR FTO'LARI İÇİN STANDART KALİTE EL KİTABI İÇERİĞİ**BÖLÜM -0 GENEL ESASLAR**

- 0.1 İçindekiler
- 0.2 Revizyon Listesi
- 0.3 Geçici Revizyon Listesi
- 0.4 Güncel Sayfalar Listesi
- 0.5 Dağıtım Listesi
- 0.6 Terminoloji
- 0.7 Kısaltmalar

BÖLÜM -1 GENEL ŞARTLAR

- 1.1 Politika Ve Hedefler
- 1.2 Kalite Sisteminin Amacı
- 1.3 Kalite Sorumlusunun Vasıfları
- 1.4 Organizasyon Ve Kalite Sisteminin Tanıtımı
- 1.5 Organizasyon Şeması
- 1.6 Kalite Sisteminin Kurulması, Geliştirilmesi Ve Yürütülme Sorumluluğunun Belirlenmesi
- 1.6.1 Kalite Sisteminin Geliştirilmesi ve Yürütülmesinde Organizasyonumuzun Görev ve Sorumlulukları
- 1.7 Operasyon Prosedürleri
- 1.7.1 Sözleşmenin Gözden Geçirilmesi Prosedürü
- 1.7.2 Kursiyer Kabulü
- 1.7.2.1 Kursiyer Kabul Prosedürü
- 1.7.2.2 Eğitim Aşamalarının Tanıtımı ve İzlenebilirliği Prosedürü
- 1.7.3 Aday Gelişiminin Takibi
- 1.7.3.1 Yalnız Uçuş Kontrolü Prosedürü
- 1.7.3.2 Safha Kontrolü Prosedürü
- 1.7.3.3 Nokta Kontrolü Prosedürü
- 1.7.3.4 Bitirme Kontrolü Prosedürü
- 1.7.3.5 Ölçüm Sisteminin Kontrolü
- 1.8 Kaza Önleme Ve Uçuş Güvenliği Programının Oluşturulması
- 1.9 Görev Ve Sorumluluklar
- 1.9.1 Sorumlu Müdür
- 1.9.1.1 Sorumlu Müdürde Aranacak Şartlar
- 1.9.2 Kalite Müdürü/Sorumlusu
- 1.9.3 Kalite Denetçisi
- 1.9.3.1 Kalite Sorumlusunda Aranacak Şartlar
- 1.9.4 Baş Uçuş Öğretmeni
- 1.9.4.1 Sorumluluğu
- 1.9.4.2 Baş Uçuş Öğretmeninde Aranacak Şartlar
- 1.9.5 Baş Yer Dersi Öğretmeni
- 1.9.5.1 Sorumluluğu
- 1.9.5.2 Baş Yer Dersi Öğretmeninde Aranacak Şartlar
- 1.9.6 İdari Büro Elemanı
- 1.9.6.1 Sorumluluğu
- 1.9.6.2 İdari Büro Elemanında Aranacak Şartlar
- 1.9.7 Uçuş Öğretmenleri
- 1.9.7.1 Sorumluluğu
- 1.9.7.2 Uçuş Öğretmenlerinde Aranacak Şartlar
- 1.9.8 Teorik Bilgi Ders Öğretmenleri
- 1.9.8.1 Sorumluluğu
- 1.9.8.2 Teorik Bilgi Ders Öğretmenlerinde Aranacak Şartlar
- 1.10 Kalite Güvence Programının Oluşturulması
- 1.11 Kalite Güvencenin Tanıtımı

- 1.12 Denetim Prosedürlerinin Oluşturulması
- 1.13 Rapor Prosedürlerinin Oluşturulması
- 1.14 Denetçinin Sorumluluklarının Belirlenmesi
- 1.15 Denetim Planının Oluşturulması
- 1.16 Düzeltici Hareketlerin Belirlenmesi
- 1.16.1 Denetimde Bulgu Seviyeleri
- 1.16.2 Bulgu Kapatma Süreleri
- 1.17 Yönetim Teşkilatının Gözden Geçirilmesi
- 1.18 Geri Besleme Sisteminin Oluşturulması
- 1.19 Dokümantasyon Prosedürlerinin Oluşturulması
- 1.20 Kalite Sistemi Eğitiminin Planlanması
- 1.21 Formların Oluşturulması
- 1.22 Kayıtların Tutulması

PLANÖR FTO'LARI İÇİN STANDART SMS EL KİTABI İÇERİĞİ

BÖLÜM-0 GENEL ESASLAR

- 0.1 İçindekiler
- 0.2 Revizyon Listesi
- 0.3 Güncel Sayfalar Listesi
- 0.4 Dağıtım Listesi
- 0.5 Terminoloji
- 0.6 Kısaltmalar

BÖLÜM-1 GENEL ŞARTLAR

- 1.1 SMS Kapsamı,
- 1.2 Emniyet Politikası ve Hedefler,
- 1.3 Emniyet Sorumlulukları,
- 1.4 Emniyet Yöneticisi,
- 1.5 Dokümantasyon Kontrol Prosedürleri,
- 1.6 Tehlike Belirleme ve Risk Yönetim Akışları,
- 1.7 Emniyet Performansı İzleme,
- 1.8 Acil Durum Eylem Planı,
- 1.9 Değişimin Yönetimi,
- 1.10 Emniyet Teşviki,
- 1.11 Servis Sağlayıcılardan Alınan Hizmetler,
- 1.12 Formlar,

PLANÖR UÇUŞ EĞİTİM ORGANİZASYONLARI İÇİN BAŞVURU VE ONAY FORMU APPLICATION FORM FOR APPROVAL OF GLIDER FLIGHT TRAINING ORGANISATIONS		
N.	İstenen Bilgiler / Question	Verilen-eklenen bilgiler / Supplementary information
1	Eğitim organizasyonun adı, türü ve eğitim yeri / Name and type of organisation under which the activity is to take place	Adres, telefon numarası, e-mail vs.
2	Uygulanacak eğitim kursları / Training courses offered	Teorik ve/veya uçuş eğitimi
3	Eğitim Müdürü / Name of Head of Training	Lisans türü ve numarası çalışma süresi (tam, yarım gün)
4	Uçuş öğretmenlerinin isimleri / Name of flight instructor(s), where applicable	3üncü maddedeki gibi
5	Kullanılan havaalanları / Aerodrome(s) to be used	Hava trafik kontrolü
6	Uçuş operasyonu kolaylık tesisleri / Flight operations accommodation	Yeri, oda sayısı ve büyüklüğü
7	Teorik eğitim kolaylık tesisleri / Theoretical instruction facilities	Yeri oda sayısı ve büyüklüğü
8	Eğitim yardımcı cihazlarının özellikleri / Description of training devices (as applicable)	Uçuş eğitim cihazları, diğer bilgiler
9	Eğitim hava araçlarının özellikleri / Description of aircraft	Hava aracı, tipi/sınıfı tescil işareti
10	Başvuru formu ile sunulan yönetim ve manüeller / Proposed administration and Manuals (submit with application)	Kurs programları, eğitim kayıtları operasyon el kitabı, eğitim el kitabı
11	Önerilen kalite kontrol sistemi detayları, Kalite sistemi, / Details of proposed quality control system, Quality system	Kalite yöneticisi

PLANÖR EĞİTİM OPERASYONLARDA KULLANILACAK MEYDANLARDA ARANACAK ÖZELLİKLER.

- 1) Planörlerin uçuş yapabilmesi için havaalanı niteliğinde olmayıp, kalkış-iniş yapılacak yerlerde satırları kaplamak zorunluluğu olmayan çim veya toprak alanlar kullanılacak ise 1000 m. uzunluk, 150 m. genişliğindeki boyutlara sahip, yüzey olarak uçuşa elverişli nitelikteki alanlar olmalı,
- 2) Kalkış inişlerde kullanılacak pistin boyutları en az 45 m. 900 m. olmalı,
- 3) Meteorolojik olarak planör yelken ve termik uçuş eğitimlerini vermeye uygun olmalı.
- 4) Kullanılacak meydanın, kalkış istikameti üzerindeki bütün mâniyalardan en az 15m. üzerinden geçecek şekilde uzak olmalı.
- 5) Pist uzunluğunun yerden kesildikten sonra en iyi tırmanma oranı için üstün pilotluk yeteneği veya teknik gerektirmeyecek uzunlukta olması.
- 6) Eğitim hava araçlarının onaylı azami kalkış ve iniş ağırlıklarına müsait olmalı.
- 7) Pist olarak kullanılacak arazi, bölgenin hakim rüzgar istikametinde olmalı,
- 8) Meydana giriş çıkışlar kontrollü olmalı, özellikle uçuş faaliyetleri esnasında pistte insan, hayvan, motorlu taşıtların bulunması gibi uçuş emniyetini ihlal edecek durumlar önlenmeli ve uçuş sonu meydana emniyete alınacak hava ve yer araçlarının güvenliği sağlanmalı,
- 9) Pist olarak kullanılacak olan alanın yakın çevresinde, kalkış istikametinde, sağında ve solunda acil durumlarda iniş yapılabilecek müsait alanlar bulunmalı,
- 10) Uçuş faaliyetleri esnasında hava trafik hizmeti sağlanmalı,
- 11) Uçuş faaliyetleri esnasında sağlık hizmetleri bulundurulmalı,
- 12) Motorlu planör faaliyetlerinin gösterildiği meydanlarda yangın söndürmek için gerekli tedbirler alınmalıdır.